

СТАНОВИЩЕ **на съдията Маргарита Златарева**

С определение от 28.05.2002 г. по к.д. № 8/2002 г. Конституционният съд отклонява като недопустимо искането на група народни представители за установяване несъответствие с Конституцията на разпоредби от договора “Мерки в помощ на реформата в българската митническа администрация”, сключен между министъра на финансите на Република България и чуждестранно лице, поради факта, че договорът е в сферата на международното частно право, а не е международен договор от публичноправен характер. Изводът е подкрепен от автора на становището.

Излагането на съображения в различие от мотивите на гласуваното определение се налагат поради несъгласие на автора с някои части от него, свързани с твърдението, че казусът е аналогичен с този по к.д. № 6/2002 г., както и поради някои допълнителни съображения за недопустимостта на искането.

1. Авторът на становището счита, че няма място за аналогия между предмета на искането по к.д. № 6/2002 г. и този по настоящото дело. По к.д. № 6/2002 г. Конституционният съд бе сезиран с искане за противоконституционност на закона за ратифициране на три договора между Република България и чуждестранни търговски дружества за замяна на брейди облигации с глобални облигации и съдът трябваше да упражни правомощието си по чл.149, ал.1, т.2 от Конституцията. По настоящото к.д. № 8/2002 г. Конституционният съд упражнява правомощието си по чл.149, ал.1, т.4, изр.1 от Конституцията, произнасяйки се за съответствието на международен договор с Конституцията.

Разликата между двете дела съдържа в себе си въпроса за съотношението между правомощието на Конституционния съд по чл.149, ал.1, т.2 от Конституцията, когато става дума за закони за ратифициране на международни договори и правомощието по т.4, изр.1 на същия конституционен текст.

Правомощието на Конституционния съд по т.4, изр.1 на чл.149, ал.1 се отнася до договори на международното публично право или по друг начин казано, до международни договори, по които Република България е страна в качеството си на публичноправен субект. И това е така, защото качеството на държавата като страна по договора е издигнато като критерий, отделящ международните договори от договорите на международното частно право в чл.2 от Закона за международните договори на Република България. Разпоредбата на чл.2, ал.2 от същия закон дори подчинява на реда за сключване, изпълнение и прекратяване на международен договор и договори на Република България с чуждестранно лице, което не е субект на международното публично право; достатъчно и необходимо е обаче държавата ни да участва като публичноправен субект в договора. Именно поради тази причина съдът не може да се произнесе по същество относно “Мерки в помощ на реформата в българската митническа администрация”, в който Република България участва в качеството си на субект на частното право.

Правомощието на Конституционния съд по т.2 на чл.149 от Конституцията в първата му част е за установяване противоконституционност на закони; следователно всички закони за ратификация на международни договори подлежат на конституционен контрол. На въпроса, дали веднъж проверен за конституционность

международен договор може да се отнесе отново пред КС за съответствие на закона за ратификацията му с Конституцията, трябва да се отговори положително, именно защото става дума за две различни правомощия на КС. (В случая няма да се засяга разликата между последиците от решения на КС, постановени по двата вида компетентности.)

От казаното по-горе и във връзка със сравняването на казусите по к.д. № 6/2002 г. и к.д. № 8/2002 г. може да се достигне до още един извод. Договор на международното частно право, по който Република България е страна, по преценка на Народното събрание също може да бъде ратифициран. (В Решение № 9/1999 г. на КС е прието, че с чл.85, ал.1 от Конституцията са установени само международни договори, които задължително подлежат на ратификация от народното събрание, като няма пречка да се ратифицира и друг международен договор, който не е от категорията на посочените.) Тогава Конституционният съд разполага с правомощието по т.2 на чл.149, ал.1 да установи конституционосъобразността на закона за ратификация на договора с международен елемент. Такъв договор обаче, поради принадлежността му към частното право, не попада в кръга на компетентността на КС по чл.149, ал.1, т.4, изр.1 за проверка на съответствието му с Конституцията. Валидността на сключването му или действителността на съдържащите се в него клаузи подлежат на проверка от съдилищата на Република България на общо основание.

Поради тези съображения авторът на становището не вижда сходство между казусите по к.д. № 6/2002 г. и к.д. № 8/2002 г. във фазата на допустимостта на искането.

2. Договорът между Република България и английското дружество, наричан за кратко Договор за митниците, освен чисто търговски клаузи безспорно съдържа и елементи на властнически правомощия, които се възлагат на английското дружество във връзка с управлението на българските митници. Възможно е тези елементи да противоречат на Конституцията с оглед на факта, че са част от функциите на министъра на финансите по управлението на митниците, които не могат да се преотстъпват на частноправен субект, но това води до отговорност на самия министър – гражданскоправна, наказателноправна, конституционно закрепена в чл.108 от Конституцията. Тези елементи обаче не превръщат договора от договор на частното право в международен договор, за конституционосъобразността на който Конституционният съд има правомощието и задължението да следи. Поради това Договорът за митниците не може да бъде предмет на проверка от Конституционния съд за съответствието му с Конституцията.